Motion

1975/76: 427

av fru Anér
om alternativa jordbruksmetoder

"Giftfria jordbruksmetoder har fått betydligt mindre intresse från forskarna än metoder som bygger på konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. Våra preliminära resultat antyder att jordbruksforskning i giftfri odling mycket väl kan komma att leda till utveckling av alternativa brukningsmetoder, som blir allt mer attraktiva ju mer kostnaderna för jordbrukskemikalier ökar.

Det är väsentligt att komma ihåg att den produktionsnivå som de giftfria jordbrukarna i vår undersökning har uppnått, inte har understötts av en del av de hjälpmedel som står de konventionella jordbrukarna till buds, inklusive starka forskningsansträngningar för att upptäcka och pröva nya produktionsmetoder och ett nätverk av konsulter för att hjälpa jordbrukarna att tillämpa dessa forskningsresultat på sina egna gårdar. Det verkar sannolikt att en jämförlig ansträngning när det gäller giftfritt jordbruk skulle kunna leda till ännu bättre resultat än dem vi kunnat konstatera i vårt urval av giftfria jordbruk.

Nuvarande jordbruksmetoder är inte nödvändigtvis det enda sättet att frambringa livsmedel i tillräckliga kvantiteter med rimlig ekonomisk avkastning för lantbrukaren."

Dessa ord är hämtade ur en forskningsrapport från Washingtons universitet i St Louis, Missouri, undertecknad bl. a. av professor Barry Commoner. Undersökningen gällde 16 vanliga och 16 giftfria jordbruk (den amerikanska termen är "organic farming", vilket betyder jordbruk utan konstgödsel och utan kemiska bekämpningsmedel; i Sverige är "giftfritt" den vanliga benämningen). Under år 1974 jämfördes inkomster och utgifter på dessa gårdar; det blev ingen statistiskt signifikant skillnad, dvs. båda gav lika stor lön för mödan. Därtill kommer, att de giftfria gårdarna gjorde av med en tredjedel så mycket energi som de konventionella, detta särskilt därför att de inte använde den oerhört energislukande konstgödseln. Däremot använde de traktorer och andra mekaniska hjälpmedel i ungefär samma utsträckning som de vanliga jordbrukarna. De sålde sina produkter i de flesta fall på den vanliga marknaden, i vissa fall genom hälsokosthandeln.

Detta är det senaste exemplet på att jordbruk utan konstgödsel och gifter inte alls behöver stå det vanliga jordbruket efter ens när det gäller jordbrukarens försörjning. Att det är bättre från ekologisk synpunkt är obestritt: de konstgödselgivor som numera används i Sverige ökar på många håll inte längre jordens fruktbarhet utan bibehåller den bara vid den nivå den har fått och utarmar den i längden. Rester av bekämpningsmedel har enligt

nyligen gjorda rön hittats i modersmjölken i flera europeiska länder i sådan grad att de överstiger Världshälsoorganisationens normer för tillåtna halter i komjölk.

Energibudget är ett begrepp som vi får lov att lära oss leva med; jordbruksmetoder som delvis kan befria oss från beroendet av höga energigivor är värda minst lika mycket uppmärksamhet som andra sätt att spara energi.

Allt detta säger inte att alla Sveriges bönder med ens bör övergå till giftfritt eller biodynamiskt jordbruk. Men det säger, att dessa alternativa brukningsformer är värda att tas på allvar. Ur biologisk-teknisk synpunkt är det fullt möjligt att t. ex. få en oförändrat stor livsmedelsproduktion utan att använda biocider, det framgår av att vi hade ungefär lika stor livsmedelsproduktion i Sverige före de moderna pesticidernas genombrott i slutet av 1940, som vi har i dag, skriver Karl-Ivar Kumm i "Miljöekonomiska problem inom lantbruket", Lantbrukshögskolan augusti 1974. Han påpekar vidare, att "det är svårt att avgöra i vad mån mera miljöanpassade men samtidigt ur kostnadssynpunkt acceptabla produktionsmetoder hade framkommit, om lantbruksforskningen hade beaktat miljöhänsyn i större utsträckning än vad som varit fallet under efterkrigstiden." Nu kommer vittnesbörden om dessa metoders värde allt tätare. Vi har inte längre råd att ignorera den. Ett förbluffande belägg för detta gav den rundfrågning som tidningen Land nyligen lät SIFO göra bland svenska lanthrukare, där nästan 45 % visade sig vara intresserade av att få sluta med de icke-biologiska medlen. Det finns inte många bönder i Sverige som vågat sig på äventyret att gå in för rent biodynamiskt jordbruk, men det finns ungefär 100 stycken som på heltid lever på det; och de klarar sig gott.

Från statens synpunkt är det nu avsevärt billigare att stödja de frivilliga verksamheter som redan finns på det giftfria jordbrukets område, än att starta något alldeles nytt. Tre vägar kan därvid anvisas:

1. En tjänst som rikskonsulent för biodynamisk och/eller giftfri odling i vidare mening bör inrättas. Vid en fortbildningskurs i växtodling för lantbruksnämndernas växtodlingskonsulenter i Falun i fjol framkom önskemål om att upplysning om den giftfria odlingen skulle ställas till mera allmänt förfogande – något som ju inte går att genomföra enbart med frivilliga krafter. En rikskonsulent med uppgift att stå till tjänst för lantbruksnämndernas konsulenter med information skulle kunna knytas till lantbrukshögskolans konsulentavdelning eller till någon bestämd lantbruksnämnd.

2. Ständigt pågående forskning är lika viktig för det okonventionella jordbruket som för det konventionella. Ett större forskningsprojekt i detta hänseende finns sedan några år på gång i samarbete mellan Ekhagastiftelsen och lantbrukshögskolan nämligen agronom Bo D. Petterssons försök med jämförelser mellan vanliga och biodynamiska jordbruksmetoder. Dessa försök har hållit på i fem år och skall vara avslutade 1977 på hösten. F. n. finns pengar endast till den 1 juli 1976.

3. Vid Rudolf Steinerseminariet i Järna finns en biodynamisk utbild-

ningslinje med tonvikt på trädgårdsskötsel. En jordbrukslinje skulle behövas men har inte kunnat startas av ekonomiska skäl. Denna utbildning ges helt utan statligt understöd. Eleverna betalar ca 7 000 kr. om året för mat, logi och utbildning. Detta går dock ihop endast därför att lärarna ej tar ut någon lön. Det bör övervägas om inte skolorna borde få stöd liknande det som utgår till folkhögskolor.

Det finns alltså människor i Sverige som själva arbetar på att få fram ett jordbruk enligt andra principer än det i dag vanligaste. De behöver samhällets stöd. Samhället behöver deras erfarenheter. För att så skall kunna ske, föreslår jag en utredning om det alternativa jordbruket i Sverige. En utredning som tar upp dels de kort- och långsiktiga ekonomiska och ekologiska följderna av sådana alternativ, dels ser på vilka möjligheter till samhällsstöd som kan tänkas i enlighet med ovan framförda synpunkter.

Med hänvisning till vad som anförts hemställer jag

att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med uppgift att belysa de kort- och långsiktiga ekonomiska och ekologiska följderna av alternativa jordbruksmetoder samt att framlägga förslag till åtgärder för att främja sådana metoder.

Stockholm den 16 januari 1976
KERSTIN ANÉR (fp)